

התורה והמצוה

עלון בענייני מצוה הלכה מנהג ועיונים בעבודת ה'

עלון מס' 15

חדש אייר ירח ז' ה'תשפ"ה

פרשת אמור

פרשת אמור

פרשת המועדות

אֱלֹהִים מוֹעֲדֵי יְיָ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

בתוך פרשת השבוע נמצאת פרשת המועדות בה אנו קוראים על כל מועדי השנה, אותן נתן לנו הקב"ה כדי לשמוח בהם ולעבדו כראוי בכל יום לפי עבודת אותו היום.

בכמה מקומות בתורה נזכרים המועדים, בכל פעם בהקשר אחר:

^א**בפרשת משפטים,**

^ב**בפרשת כי תשא** נזכרים בקצרה שלשת הרגלים, אתם נזכרת גם השבת.

על הטעמים שכתבה אותם התורה בפרשת משפטים וכן בפרשת כי תשא, נעמוד אי"ה במקום אחר.

יחד עם זה נעמוד על ההבדלים בין לשונות המקרא בשתי הפרשות הללו.

נזכרים כל המועדים ובראשם השבת, בפרשה זו נזכרים גם ראש השנה ויום כיפור,

נזכרים כל המועדות, כולל שבת וראש חדש. עיקר העניין הוא מוספי המועדות.

נזכרים שלשת הרגלים לעניין השמחה לפני ה' בעליה לרגל במקום אשר יבחר.

^ב**בפרשתנו**

^ג**בפרשת פנחס**

^ה**בפרשת ראה**

בעז"ה נעמוד גם על ההבדלים בלשונות המקרא בכל אחד מחמשת המקומות. יש לשים לב גם ללשונות המקרא בציוויים על פסח וחג המצות, עליהם בא הציווי כבר בפרשת בא, יותר מפעם אחת.

בהזדמנות זו אתקן שגגה שיצאה מלפני לצערי באחד העלונים הקודמים: בעלון מס' 9 כתבתי כי על ששת ימי הפסח האחרונים (כולל שביעי של פסח) נצטוו רק לאחר הכניסה לארץ ישראל. דייקתי כן מלשון הפסוקים שבפרשת 'קדש לי'. כמובן שזו טעות. אמנם בפסח מצרים לא קיימו שבעה ימי חג המצות, אך ודאי שבשנה שאחריה עוד בהיותם במדבר כבר נהגו שבעה ימים של פסח שהראשון והאחרון שבהם הם 'מקרא קדש'. מה שנוסף בפרשת 'קדש לי' וְהָיָה כִּי-יִבְרָאֶךְ ... שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֶּה וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי חַג לַיהוָה הוא נוסף למשל עניין ה'חג' בשביעי של פסח, שאף יום זה תשלום ליו"ט ראשון, אך ודאי שכבר במדבר היו שני ימים טוב, וביניהם חול המועד. כמו כן, לא כל המצוות נהגו במדבר, ואין כאן מקום להאריך בעניין.

נחזור לענייננו: **הרמב"ן** בפרשתנו כתב: אין לכהנים עסק בענין המועדות יותר מאשר לישראל בהם ע"כ לא הזכיר בפרשה הזאת אהרן ובניו רק **בני ישראל** שיכלול את כולם כאחד כי לא יפרש קרבנות המוספים בפרשה הזאת אבל הזכיר המועדים כאן בתורת כהנים בעבור שהם ימי הקרבנות וירמוז אליהם כמו שאמר **והקרבנתם אשה לה'**. ואמר בסוף הפרשה **אלה מועדי ה'** ... **להקריב אשה לה'** **עולה ומנחה זבח ונסכים** אבל לא האריך לבאר המוספים שלא רצה שינהגו להם במדבר ... אבל הימים עצמם נוהגים מיד. והזכיר השבת **במועדי ה'** **אשר תקראו אותם מקראי קדש** שגם הוא יום מועד נקרא אותו מקרא קדש ואח"כ הבדיל שאר המועדות ממנו ואמר **אשר תקראו אותם במועדם כלומר באי זה יום מן השבוע שיגיעו בו כי השבת קבוע הוא ביומו יבא לא נצטרך לקרוא אותו במועדו ...** ~~~והנכון בעיני כי פירוש **מועדי ה'** **אשר תקראו אותם מקראי קדש** **אלה הם מועדי ה'** על הנזכרים למטה ... ולכן חזר שם פעם אחרת **אלה מועדי ה'** בעבור שהפסיק בענין השבת והנה אמר **מועדי ה'** **אשר תקראו אותם מקראי קדש** **אלה הם מועדי ה'** במלאכת עבודה אבל השבת תשמרו לעשות אותה שבת שבתון מכל מלאכה שבעולם ... עכ"ל. ובהמשך דבריו מרחיב עוד בדקדוק לשון המקרא.

ובסוף דבריו מבאר הרמב"ן עניינים מהותיים מאד במועדים:

וטעם מקראי קדש שיהיו ביום הזה כולם קוראים ונאספים לקדש אותו כי מצוה היא על ישראל להקבץ בבית האלהים ביום מועד לקדש היום בפרהסיא בתפלה והלל לאל בכסות נקיה ולעשות אותו יום משתה כמו שנאמר בקבלה **לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ... כי קדוש היום לאדונינו**. והנה "מקרא קדש" מלשון קרואי העדה ... המקומות שנקראים שם שיתקבצו בהם קרואי העדה ... ורבותינו ז"ל אמרו (ספרי. פנחס קמז) ארעם במאכל ובמשתה ובכסות נקיה כלומר שלא יהא חוקם אצלך כחק שאר הימים אבל תעשה להם מקרא של קדש לשנותם במאכל ובמלבוש מחול לקדש. עכ"ל הרמב"ן.

* * *

בעניין המועדות יש פרט שחובה לשים לב אליו: לכל אחד משלשת הרגלים יש שני שמות (יש המגדירים זאת כשני חגים החלים באותו תאריך. עי' בספר **זכור ושמו** להגר"י בן נון שליט"א), המגדירים מהות שונה:

חג המצות. ברוב המקומות בתורה נזכר **חג המצות**, אך לפעמים נזכר גם **חג הפסח**. שני השמות על שם העבר.

מספר פעמים חזרה התורה והדגישה כי החג חל בחדש האביב, אך בהקשר לכך שבחדש האביב יצאנו ממצרים, אך אין לכך השלכה הלכתית. אילו יצאנו בחדש אחר בשנה, היתה מצווה התורה לחוג בחדש אחר. כמובן שיש טעם מדוע הוציאנו הקב"ה ממצרים דווקא בחדש האביב.

חג השבועות. נקרא **חג הקציר** על שם ההווה, זהו הזמן בו קוצרים את החיטה. נקרא גם **חג השבועות** כיוון שסופרים שבעה שבועות, בסיומם מגיע חג השבועות. בהמשך נדבר בעז"ה על הטעם מדוע לא נתנה התורה זמן קבוע לחג השבועות. אחד הטעמים שנאמרו לכך: כי פעמים היו עובדי השדה לנים בשדה בתקופה זו ולא חוזרים לביתם, ומכיוון שלא תמיד יכלו לדעת אם החדש מעובר או לא, לכן קבעה התורה לספור ספירת העמר שבעה שבועות, וכך ידעו מתי חל חג השבועות.

נקרא גם **יום הבכורים**, עניין זה קשור לעניין חג הקציר. בתורה שבעל פה נזכר החג פעמים רבות בשם **עצרת**. על השם עצרת נאמרו מספר טעמים. יש אומרים שזה קשור לכך שבתקופה זו עובדים הרבה בשדה סביב הקציר, וביום זה עוצרים הכל ממלאכה ובאים לחוג את החג.

בתורה ובקידוש היום אנו מזכירים את **יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו**. בתורה לא נאמר מה הוא היום בו נתנה התורה, ולא נזכר כל רמז על קביעת יו"ט בעקבות כך. חז"ל נחלקו האם נתנה התורה ב' סיון או ב'ז' בסיון, ובכמה מקומות קשרו את חג השבועות לקבלת התורה. מסתבר שגם כשהיה בית המקדש קיים, היה ידוע יום זה כיום קבלת התורה. אך בזמן שבית המקדש היה קיים, היה עיקר המשקל של היום מצוות שתי הלחם המתירים להביא קרבן מתבואה חדשה וכן להביא ביכורים, אך לאחר שנחרב בית המקדש וכבר לא היו שתי הלחם, וגם בדרך כלל כבר לא היו ליהודים שדות וכדומה, פחות היה שייך להרגיש את עניין חג הקציר, ולכן נתנו את המשקל העיקרי על עניין קבלת התורה. לקמן נרחיב יותר בעניין זה.

כיום כשאנו חוזרים ב"ה לארץ הקדש, ובעז"ה בקרוב נזכה לראות בבניין בית המקדש, נראה שצריך להחזיר יותר את ענייני החג. בהמשך נדון בעז"ה בדרכים לעשות זאת.

על ראש השנה וי"כ נאריך א"ה במקום אחר.

חג הסוכות. נקרא חג הסוכות על שם העבר 'כי בסכות הושבתי וכו'', ונקרא על שם ההווה **חג האסיף**. גם כאן יש הבדל בין אופן קיום החג כשבית המקדש היה קיים לבין אופן קיומו לאחר החרבן. ובעז"ה בהמשך נדבר על האופן בו יש לחזור ולהחזיר את ענייני קיום החג כשבית המקדש יבנה בב"א.

כדאי לעיין בפירוש **הרש"ר הירש** זצ"ל על התורה בביאורו על הקשר בין העבר וההווה בשלש הרגלים.

הכנה לחג השבועות-זמן מתן תורתנו

בעוד פחות מחדש יחול ראש חדש סיון, בו באו עם ישראל למדבר סיני, ומספר ימים אח"כ קבלו את התורה. בקונטרס **עבודת חג השבועות** אותו זכיתי להוציא לאור לפני מספר שנים, הארכתי לעורר על אופן העבודה הראוי ביום קבלת התורה. לפני הכל: חג השבועות הוא יו"ט, ובי"ט יש לשמוח ולהתענג! חז"ל ביארו בכמה מקומות כי בחג השבועות יש להרבות בסעודה ובשמחה, בגלל שהוא **יום שנתנה בו תורה**. כלומר, קבלת התורה היא סיבה להרבות יותר באכילה, ולא חלילה להיפך. לצערנו, בשנים האחרונות סילפו בחוגים מסויימים עניין זה, ועל פי רמזים קלושים שמצאו בכמה ספרים הפכו את היוצרות, וכך נהפך חג השבועות ל"יום הדין על התורה" (בקונטרסי הנזכר ביארתי שאף אם זה נכון, לא זו הצורה "לזכות בדין"), וכן ליום שבו יש ללמוד בלי הפסק, באופן כזה שוודאי אינו משמח אף לא את אותם בחורים מתמידים שבאמת שמחים בלימוד התורה הקדושה.

עם זאת, בעיה אחרת קיימת באותן אסכולות (בעלון מס' 1 נגעתי גם בעניין זה, הנוגע הן לאופן הלימוד, והן לאופן קיום המצוות): אם שיטות מסויימות גורמות לבחורים מסויימים לקיים את המצוות באופן ריק מכל תוכן פנימי, מחפשים בכל זאת משהו פנימי, לפעמים רוצים להוסיף תכן, ולפעמים רוצים פשוט להחליף את התכן של היהדות.

עמדתי כבר על כך שאותם אלה שאינם שמחים כשצריך לשמוח, יחפשו זמנים אחרים לשמוח בהם. והנה, אם חג השבועות במקום יום שמחה נהפך ליום של אימה ויראה הכנעה ושפלות (כמובן, "שמחים עם התורה" ו"אתה לא יודע מה זה שמחה. שמחה זה משהו פנימי" ועוד כהנה וכהנה (מכירים את שיחות דרשנים ומשגיחים שונים בעשרות השנים האחרונות), מחפשים יום אחר לשמוח בו. והנה, בשנים האחרונות דווקא באותן קהלות בהן לפני כעשר שנים היתה נסיעה למירון בל"ג בעמר עניין פסול (איני נכנס כאן לעצם העניין, רק מזכיר את ההתייחסות לכך באותן אסכולות), הרי שכיום בישיבות מסויימות מאותו חוג כבר מארגנים הסעות לבחורים המעוניינים ליסוע לשם. כך נכנס העניין דרך ה"דלת האחורית", וכיום כבר דרך ה"דלת הקדמית". (אגב, לפעמים הבעיה היא לא מדוע היום אתה מאשר זאת, אלא מדוע כשאסרת עשית זו בצורה כזו, ולא חשבת אז על האפשרות שיבא יום בו תאלץ "להתיר" זאת? וכך, בישיבה מסויימת המשתייכת לחוגים הנזכרים, עמד ודרש אחד מאנשי צוות הישיבה על עניין ... יום הדין על התורה בחג השבועות. הלה דרש על עניין זה, ובתוך דבריו ביאר שההכנה לחג השבועות מתחילה ב... ל"ג בעמר. כן כך! לא פחות. תוך כדי דבריו האריך לבאר על עניין שמחת רשב"י ביום הזה (האם רבותיו המוגדרים אצלו כ"מעתיקי השמועה" היו מאשרים דבר כזה? לא מסתבר). אגב, בזמן הדרשה נשמעה לפתע אזעקה, והדרשה כמובן נמשכה (כרגיל...). אך הפעם בתוספת משפט מנצח "כדאי הוא ר' שמעון וכו'". אם על עצם עניין יום הדין ניתן למצא אולי רמז קלוש, הרי שרעיונות כאלה לא יכולים להוולד רק בעשר השנים האחרונות. אפשר להבין מה גורם לו לחפש קשר כלשהו בין שני הימים הללו, אך אם רוצה ללכת בדרך האמת, היה עליו אולי להזכיר את יום כ"ח באייר החל כשבוע לפני ערב שבועות, או אולי את יום ה' באייר החל כשחדש לפני חג השבועות (ובפרט שעל תאריך זה כבר כתב הרמ"ע מפאנו שבו מתחיל להתנוצץ או קבלת התורה. וה' יתברך ידריכנו בדרך הנכונה בלימוד התורה הקדושה ובעבודת ה' כראוי.

להערות והארות בעניין העלון:

יחזקאל נוימן קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com

לתרומות: ניתן לתרום בעמדות **נדרים פלוס** בקופה: 'עדת יראים-אוטורייד' לשונית 'תרומות עבור קונטרסים וחידורים'

זמני התפלות בקהלתנו ק"ק **עדת יראים-אוטורייד** מודיעין עילית (נתיבות המשפט 111 ב') **בשב"ק פרשת אמור:**

מנחה עש"ק ובשב"ק: 6:45. שחרית (קבוע בכל שבת): 8:30. ערבית מוצש"ק: 8:00

בשבוע הבעל"ט (פרשת בהר-בחקותי): מנחה וערבית במשך השבוע: 7:20. מנחה עש"ק ובשב"ק: 6:50. ערבית מוצש"ק: 8:05

ספירת העמר ביום חול: כ-13.5 דק' לאחר השקיעה (בצבור). בליל שב"ק מחולק לילדים ממתק כתזכורת לספירת העמר

הודעה משמחת מחברת בחורים חכמת שלמה

גם השנה תתקיים א"ה בחג השבועות-זמן מתן תורתנו **מסגרת תורנית** לבחורים ירא"ש שאינם נמצאים בישיבה. **בתכנית:** דגש על שמחת קבלת התורה * תפילות חגיגיות באווירה שמחה * סעודות כיד המלך * לימוד ליל שבועות * שמחת יו"ט * שאר הפרטים בפרוספקט המחולק בימים אלו בביהכ"נ. ובחצוצות העיר. לפרטים. הרשמה וקבלת התכניה: 0527167567 yn0527167567@gmail.com

התורה והמצוה * ענייני מצוה הלכה ומנהג ועיונים בעבודת ה' * עלון מס' 15 * פרשת אמור אייר ה' תשפ"ה